

ЛІТЕРАТУРА

1. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М. : Рус. яз., 1987. – 797 с.
2. Троцко А. В. Теория и методика делового общения / А. В. Троцко, И. Н. Трубавина. – Х. : ХГПУ им. Г. С. Сковороды, 1999. – 110 с.
3. Фейербах Л. Избранные философские произведения. Пер. с нем. / Л. Фейербах. – М. : Политиздат, 1955. – Т.1.– 676 с.
4. Webster's New International Dictionary of the English Language. 2nd ed. – Springfield: Mass, 1934. – 3210 p.

УДК 378.147:81

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мищенко О.А.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради*

У статті розглядаються проблеми формування лексичної компетенції студентів вищих педагогічних закладів освіти. Зокрема, аналізується визначення поняття компетенція, лексична компетенція, театралізована діяльність; виокремлено фактори, що впливають на формування лексичної компетенції майбутнього вчителя. З'ясовано педагогічні умови для формування цього виду компетенції: наявність мотиву висловлювання, ситуативність та особистісна орієнтація.

Ключові слова: компетенція, лексична компетенція, майбутній учитель, навчальний процес, театралізована діяльність.

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ ТЕАТРАЛИЗОВАННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ЛЕКСИЧЕСКОЙ
КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ
ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ**

Мищенко О.А.

В статье рассмотрены проблемы формирования лексической компетенции студентов высших педагогических учебных заведений. В частности, проанализированы определения понятий компетенция, лексическая компетенция, театрализованная деятельность; выделены факторы, влияющие на формирование лексической компетенции будущего учителя. Выявлены педагогические условия, влияющие на формирование этого вида компетенции: наличие мотива высказывания, ситуативность и личностная ориентация.

Ключевые слова: компетенция, лексическая компетенция, будущий учитель, учебный процесс, театрализованная деятельность.

**USAGE OF THE ELEMENTS OF THEATRICAL ACTIVITIES
AS THE MEANS OF THE DEVELOPMENT OF THE LEXICAL
COMPETENCE OF THE FOREIGN LANGUAGES
FUTURE TEACHERS**

Mishchenko O.A.

The article is devoted to the problems of formation of college or university students' English language lexical competence. The definitions of the concepts competence, lexical competence and theatrical activities are analyzed; factors that influence on the formation of the future teachers' lexical competence are singled out. The pedagogical conditions that influence on the formation of this kind of competence: presence of the motive to speak, creation of the communicative situations and personal orientation.

Key words: competence, lexical competence, future teacher, studying process, theatrical activities.

Постановка проблеми. Зростаюча потреба у спілкуванні та співпраці між країнами і народами з різними мовами і культурами, звичаями і традиціями вимагає суттєвих змін у підході до викладання іноземної

мови. У зв'язку з цим актуальною стає ситуація, за якої здатність зрозуміти представника іншої культури залежить не тільки від коректного використання мовних одиниць, але й від особливих умінь розуміти норми його культури, у тому числі мовленнєвої поведінки у різноманітних ситуаціях спілкування. У свою чергу, лінгвістична та змістова складові іншомовного спілкування залежать від словникового запасу і вміння оперувати ним у реальних комунікативних ситуаціях.

Проблема формування іншомовної лексичної компетенції досліджувалась у працях таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: В. Артемов, І. Берман, Ю. Гнаткевич, Е. Мірошніченко, О. Петрашук, О. Тарнопольський, С. Шатілов, R. Carter, M. McCarthy, R. Ellis, R. Gairns, D. Gardner, M. Lewis, I. Nation, N. Schmitt, L Taylor та інші. Вони, зокрема, дослідили способи і прийоми розкриття значень іншомовних слів, призначених для рецептивного засвоєння; проаналізували дію лексичного механізму в різних видах мовленнєвої діяльності; вивчили процес функціонального опанування лексики з урахуванням закономірностей породження мовленнєвих висловлювань.

Одним з найбільш ефективних засобів формування англomовної лексичної компетенції вважається театралізована діяльність.

Проблемам використання театральні-ігрових форм і методів роботи в навчанні та вихованні школярів присвячено дослідження багатьох вчених: В. Вульф, А. Капська, О. Комаровська, Г. Костюшко, Г. Лабковська, В. Лозова, Т. Люріна, Т. Пені, С. Соломах, N. Dzhyma, A. Duff, S. Holden, A. Maley, M. Schewe Ch. Wessels та інші.

Незважаючи на теоретичну та практичну вагомість зазначених досліджень, необхідно зауважити, що в теорії та практиці вищої педагогічної освіти проблема формування лексичної компетенції засобами театралізованої діяльності в системі занять англійської мови у вищих закладах освіти і її значущості в контексті професійної підготовки не досліджена в повному обсязі.

Метою статті є обґрунтування ефективності застосування елементів театралізованої діяльності як засобу розвитку лексичної компетенції майбутніх учителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Сучасне життя характеризується швидкими темпами розвитку багатьох галузей виробництва, зокрема і

освіти. Безперечно, знання, уміння та навички, що здобувають студенти протягом навчання, є досить важливими. В останній час, у зв'язку із соціальним замовленням, актуальним стає поняття «компетенція».

У широкому значенні компетенція – це добра обізнаність з чим-небудь, її можна визначити як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які є заданими для окремих кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії по відношенню до них [4, 68]. У професійному середовищі під компетенцією розумію особисту здатність спеціаліста вирішувати фахові задачі.

Іншомовна лексична компетентність розглядається сьогодні як властивість сформованої вторинної мовної особистості, де її лексикон є одним із компонентів трикомпонентної структури моделі мовної особистості [5, 29]. Як вважають учені (О. Кравченко, О. Леонт'єв, Д. Леонт'єв, В. Петренко), саме в лексиці закладено ті смисли, за допомогою та на основі яких відбувається спілкування людей між собою, а Б. Беляєв розглядає оволодіння іншомовною лексикою найголовнішою та основною задачею усього навчання іноземної мови [2, 61], з чого й випливає значущість сформованості у майбутніх фахівців іншомовної лексичної компетентності.

Слід зазначити, що розвиток лексичної компетенції у системі роботи над основними видами мовленнєвої діяльності базується на знаннях про слово, лексичні одиниці, їх стилістичні функції, на первинних лексичних навичках і вміннях та відбувається у три етапи: етап ознайомлення (презентації мовного матеріалу); етап тренування (закріплення мовного матеріалу); етап практики в спілкуванні (розвиток навичок та умінь використовувати лексику в різних видах мовленнєвої діяльності).

Відомо, що найважливішими умовами породження і стимулювання говоріння вважається наявність мотиву висловлювання, ситуативність та особистісна орієнтація. Сукупність цих умов надає мовленню комунікативного характеру, отже, сприяє розвитку лексичної компетенції. Створенню цих умов, значною мірою, сприятиме впровадження у навчально-виховний процес елементів театралізованої діяльності, оскільки вони забезпечують мотивацію у монологічних та діалогічних

висловлюваннях, сприяють створенню необмеженої кількості мовленнєвих ситуацій та роблять їх особистісно значущими.

Із метою уточнення змісту поняття «театралізована діяльність» розглянемо докладніше сутність театралізованої діяльності як засобу розвитку лексичної компетенції майбутніх учителів іноземних мов.

Так, Н. Водолага визначає театралізовану діяльність в межах художньо-мовленнєвої діяльності як засіб розвитку красивого, образного, літературного мовлення, що дозволяє дитині висловити своє ставлення до літературного образу, емоцій, увійти в роль, самостійно будувати зв'язне висловлювання; як засіб сприяння більш глибокому засвоєнню художніх образів, усвідомлення змісту, ідеї художнього твору через сприймання театру, показаного вчителем або акторами [3, 33].

О. Аматаєва дає визначення театралізованої діяльності як театральної-ігрової, що базується на сприйманні художніх творів із подальшим відтворенням змісту на виконавчому (інсценівки, театральні вистави) та на творчо-імпровізаційному (театральні ігри: ігри-драматизації, ігри за сюжетами художніх творів) рівнях [1, 101].

Аналіз науково-методичної літератури [1; 3; 6; 8] дозволив виділити такі елементи театралізованої діяльності: пантоміма, рольова гра, симуляція, драматична гра, театралізація, імпровізація.

Варто зазначити, що доцільність застосування елементів театралізованої діяльності у розвитку лексичної компетенції майбутніх учителів іноземної мови зумовлюється спрямованістю цього засобу навчання на реалізацію цілей навчання говоріння у ВНЗ.

Зокрема, реалізація практичної мети навчання говоріння у вищому педагогічному навчальному закладі прямо залежна від ефективного застосування елементів театралізованої діяльності.

Насамперед театралізована діяльність ставить студента в уявну ситуацію, що мотивує його висловлювання. Крім того, драматичні та рольові ігри, імпровізації, симуляції вдосконалюють усні мовленнєві навички студентів; формують їхнє вміння висловлювати свої думки, сприяють розширенню їх словникового запасу; формують навички доречного і точного вживання лексичних одиниць у власному мовленні; сприяють покращенню вимови та інтонації, удосконалюють мовні та мовленнєві навички та вміння. Також розвиток лексичної компетен-

ції студентів відбувається з урахуванням усіх когнітивних процесів людської ментальності (уваги, пам'яті, мислення, уяви, сприйняття) і базується на врахуванні рівнів засвоєння лексики англійської мови (сприйняття, осмислення, запам'ятовування; застосування знань у схожій ситуації за зразком; застосування знань у новій ситуації).

Установлено, що після застосування елементів театралізованої діяльності на практичних заняттях з англійської мови студентам стає легше долати комунікативний бар'єр, обирати мовленнєві кліше та оперувати ними, переносити засвоєні структури у різні комунікативні ситуації.

Варто зазначити, що театралізована діяльність як особливий вид естетичного виховання розвиває здатність сприймати життя і себе в ньому у дії і через дію. Вона також є і школою естетичного виховання, яка органічно поєднує пластику, музику, виразне слово і драматичне мистецтво. Доброзичлива атмосфера заняття, на якому застосовуються прийоми драматизації, сприяє позитивному ставленню студентів до навчання, підсиленню їхньої мотивації та зміцненню упевненості у собі, створенню позитивного психологічного клімату у групі, розвитку емпатійності. Студенти усвідомлюють важливість спілкування у полікультурному суспільстві, вчать розуміти носіїв іншої культури і порівнювати ці культури із власною. Виховання студентів у процесі застосування елементів театралізованої діяльності забезпечується доббором текстів, які відображають загальнолюдські моральні цінності, ставлять перед студентами завдання, для вирішення яких їм потрібно висловлювати власні думки, погляди, критично оцінювати події, стосунки, факти.

Театралізована діяльність на занятті сприяє реалізації розвивальної мети навчання, оскільки, створюючи умови, максимально наближені до умов спілкування, викликає фізичну та розумову активність студентів, стимулює їхню увагу та здатність до імпровізації, акцентує на таких аспектах справжнього спілкування, як певний емоційно-психологічний фон і паралінгвістичний супровід у вигляді жестів, міміки, пози та рухів. Театралізована діяльність як вид художньої творчості сприяє створенню нової, творчої людини із активним переживанням і яскравим сприйняттям свого «Я» у житті та у навчальній

діяльності. Дослідники одногослоно відзначають позитивний психологічний ефект драматизації.

Науково-методичні розвідки [6;7;8;9] дали змогу визначити, що застосування театралізованої діяльності сприяє: формуванню відносин взаємної довіри і співпраці викладача і студентів, які разом працюють для досягнення спільної мети; поверненню мові, що стає об'єктом вивчення, утрачений емоційний зміст; студентів через слово і жест, використання уяви і пам'яті; прийоми драматизації розвивають усі людські здібності.

Висновок. Отже, формуванню лексичної компетенції майбутніх учителів іноземних мов значно сприяє використання елементів театралізованої діяльності, яка активізує резервні можливості організму, стимулює здатність до творчості; забезпечує наявність мотиву висловлювання, його ситуативність та особистісну орієнтацію, знімає негативні емоції, дає змогу активізувати розвивально-творчі можливості студентів у процесі набуття ними соціокультурного досвіду.

Перспективою подальшого розвитку вважаємо комплексне дослідження розвитку лексичної компетенції майбутніх учителів, що приведе до вибудови її як цілісної системи; пошук ефективних стратегій навчання, інтерактивних методів навчання англійської мови, що сприяють успішному формуванню лексичної компетенції майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аматыєва О.П. Діагностика та розвиток творчих здібностей дошкільників у театральній-ігровій діяльності / О.П. Аматыєва // Наука і освіта. – 1999. – № 5. – С. 77 – 80.
2. Беляев Б.В. Очерки по психологи обучения иностранным языкам : пособие для преподавателей и студентов / Борис Васильевич Беляев. – М. : Просвещение, 1965. – С. 227.
3. Водолага Н. В. Навчання розповідання дітей старшого дошкільного віку в театралізованій діяльності : дис. к.п.н. : 13.00.02 : «Теорія та методика навчання (українська мова)» / Наталія Володимирівна Водолага. – Одеса, 2001. – 201 с.
4. Воронка З. Посібник для вчителів з англійської мови / З. Воронка, Ю. Романовська, Т. Рудник. – К. : Генеза, 1993. – 128 с.

5. Гапонова С.В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов у ХХ столітті / С.В. Гапонова // Іноземні мови. – 2010. – № 1. – С. 11 – 15.
6. Holden S. Drama in language teaching. – Harlow: Longman, 1981. – 84 p.
7. Maley A., Duff A. Drama techniques in language learning. – М. : Prosveshcheniye, 1981. – 96 p.
8. Schewe M. Teaching intelligently by feeding multiple learner intelligences – through drama / М. Schewe, N. Dzhyma // Іноземні мови. – 2003. – № 4. – С. 53 – 55.
9. Wessels Ch. Drama. – Oxford: Oxford University Press, 1995. – 137 p.

УДК [373.31(410)]«18»

**ПРАКТИКА НАПОВНЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ
В ЕЛЕМЕНТАРНИХ ШКОЛАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ
У ХІХ СТ.**

Мокроменко О.В.

*Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

**ПРАКТИКА НАПОВНЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ
В ЕЛЕМЕНТАРНИХ ШКОЛАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ
У ХІХ СТ.**

Мокроменко О.В.

У статті проаналізовані мета, зміст, особливості форм і методів елементарної освіти у Великій Британії ХІХ ст. Встановлено чинники, що впливали на визначення і динаміку розвитку даних категорій.

Ключові слова: мета, зміст, форми і методи, елементарна освіта, розвиток, Велика Британія.